



Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA PRĪTA PIKAMĒES [PRIIT PIKAMĀE]
SECINĀJUMI,
sniegti 2020. gada 21. oktobrī¹

Apvienotās lietas C-517/19 P un C-518/19 P

*Maria Alvarez y Bejarano,
Ana-Maria Enescu,
Lucian Micu,
Angelica Livia Salanta,
Svetla Shulga,
Soldimar Urena de Poznanski,
Angela Vakalis,
Luz Anamaria Chu,
Marli Bertolete,
Maria Castro Capcha,
Hassan Orfe El,
Evelyne Vandevoorde*
pret

**Eiropas Komisiju (C-517/19 P)
un**

*Jakov Ardalic,
Liliana Bicanova,
Monica Brunetto,
Claudia Istoc,
Sylvie Jamet,
Despina Kanellou,
Christian Stouraitis,
Abdelhamid Azbair,
Abdel Bouzanih,
Bob Kitenge Ya Musenga,
El Miloud Sadiki,
Cam Tran Thi*
pret

Eiropas Savienības Padomi (C-518/19 P)

Apelācijas sūdzība – Civildienests – Eiropas Savienības Civildienesta noteikumi – 2014. gada 1. janvāra reforma – V pielikuma 7. pants – VII pielikuma 4., 7. un 8. pants – Jauni noteikumi par vienotas likmes maksājumu, kas atbilst ceļa izdevumiem no dienesta vietas līdz izcelsmes vietai, un atvaļinājuma dienu piešķiršanu izcelsmes valsts apmeklēšanai – Saikne ar ekspatrianta vai ārvalstnieka statusu – Iebilde par prettiesiskumu – Eiropas Savienības Pamattiesību harta – 20. pants – Tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi – Pārbaudes tiesā intensitāte

¹ Oriģinālvaloda – franču.

I. Ievads

1. Ar šīm apelācijas sūdzībām apelācijas sūdzības iesniedzēji lūdz atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2019. gada 30. aprīļa spriedumus *Alvarez y Bejarano* u.c./Komisija (T-516/16 un T-536/16, nav publicēts, EU:T:2019:267) un *Ardalic* u.c./Padome (T-523/16 un T-542/16, nav publicēts, EU:T:2019:272) (turpmāk tekstā – “pārsūdzētie spriedumi”), ar ko tika noraidītas tādas viņu prasības par tiesību aktu atcelšanu, kuras balstītas uz iebildi par Eiropas Savienības Civildienesta noteikumu V pielikuma 7. panta un VII pielikuma 8. panta, Eiropas Komisijas un Eiropas Savienības Padomes lēmumu, ar ko, piemērojot šīs tiesību normas no 2014. gada 1. janvāra, viņiem tika atteikts vienotas likmes maksājums, kas atbilst ceļa izdevumiem, un netika piešķirts atvaļinājuma laiks izcelsmes valsts apmeklēšanai, prettiesiskumu.

2. Eiropas Savienības Civildienesta noteikumu secīgas reformas un priekšrocību atcelšana vai samazināšana, kas dažkārt ir ar tām saistītas, izraisa strīdus starp ierēdņiem vai darbiniekiem un iestādēm, kuras viņus nodarbina. Pēc jautājuma par ikgadējā atvaļinājuma dienu skaita samazinājumu trešās valstīs norīkotajiem darbiniekiem² Tiesai bija jālemj par to, vai ir tiesiski Civildienesta noteikumi, kas izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) Nr. 1023/2013 (2013. gada 22. oktobris), ar ko groza Eiropas Savienības Civildienesta noteikumus un Eiropas Savienības Pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtību³, ar ko tika samazināts ikgadējo ceļa izdevumu, kas agrāk bija pazīstami ar nosaukumu “ceļa pavadītais laiks”, atlīdzinājuma apmērs.

3. Lietas, kuras izskata Tiesa, dod tai iespēju it īpaši noskaidrot tiesību uz vienlīdzīgu attieksmi ievērošanas pārbaudes tiesā apjomu, kad Civildienesta noteikumu izdevējs īsteno savu rīcības brīvību.

II. Atbilstošās tiesību normas

4. Padomes Regula Nr. 31 (EEK) 11 (EAEK), ar ko nosaka Eiropas Kopienas un Eiropas Atomenerģijas kopienas Civildienesta noteikumus un Pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtību⁴ (turpmāk tekstā – “Civildienesta noteikumi”) ir grozīta vairākkārt, it īpaši ar Regulu Nr. 1023/2013, kas stājusies spēkā 2014. gada 1. janvārī.

5. Civildienesta noteikumu V pielikuma 7. pantā ir paredzēts:

“Ierēdņi, kuri ir tiesīgi saņemt ekspatriācijas vai ārvalstnieka pabalstu, ir tiesīgi katru gadu saņemt divarpus dienu ilgu papildatvaļinājumu, lai apmeklētu savu izcelsmes valsti.

Pirmā daļa attiecas uz ierēdņiem, kuru dienesta vieta atrodas dalībvalstu teritorijās. Ja dienesta vieta ir ārpus šīm teritorijām, atvaļinājuma laiku izcelsmes valsts apmeklēšanai nosaka ar īpašu lēmumu, ņemot vērā konkrētās vajadzības.”⁵

6. Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. pantā ir noteikts:

“1. Ekspatriācijas pabalstu izmaksā 16% apmērā no kopējās ierēdnim izmaksātās pamatalgas, apgādnieka pabalsta un apgādājamā bērna pabalsta summas:

a) ierēdņiem:

- kuri nav un nekad nav bijuši tās valsts pilsoņi, kuras teritorijā atrodas vieta, kur viņi strādā, un,

2 Skat. spriedumu, 2020. gada 8. septembris, Komisija un Padome/*Carreras Sequeros* u.c. (C-119/19 P un C-126/19 P, EU:C:2020:676).

3 OV 2013, L 287, 15. lpp.

4 OV 1962, L 45, 1385. lpp.

5 Pēc analogijas tas ir piemērojams līgumdarbiniekiem saskaņā ar Pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtības pielikuma 91. pantu.

– kuri piecus gadus, kas beidzas sešus mēnešus līdz viņa dienesta attiecību uzsākšanai, pastāvīgi nedzīvoja vai pamatā nebija nodarbināti šīs valsts Eiropas teritorijā. Piemērojot šo noteikumu, neņem vērā apstākļus, kas rodas darba rezultātā, kas veikts kādas citas valsts vai kādas starptautiskās organizācijas labā;

b) ierēdņiem, kuri ir vai ir bijuši tās valsts pilsoņi, kuras teritorijā atrodas vieta, kur viņi strādā, bet kuri 10 gadus, kas beidzas ar dienesta attiecību uzsākšanas dienu, pastāvīgi dzīvoja ārpus šīs valsts Eiropas teritorijas tādu iemeslu dēļ, kas nav dienesta pienākumu veikšana kādas valsts vai kādas starptautiskās organizācijas labā.

[..]

2. Ierēdnis, kurš nav un nekad nav bijis tās valsts pilsonis, kuras teritorijā viņš strādā, un kurš neatbilst 1. punktā minētajiem nosacījumiem, ir tiesīgs uz ārvalstnieka pabalstu, kas vienāds ar vienu ceturtdaļu no ekspatriācijas pabalsta.

3. Piemērojot 1. un 2. punktu, uz ierēdni, kurš laulību rezultātā ir automātiski ieguvis un nevar atteikties no tās valsts pilsonības, kuras teritorijā atrodas viņa dienesta vieta, attiecas tādi paši noteikumi kā uz ierēdni, uz kuru attiecas 1. punkta a) apakšpunkta pirmā ievilkuma noteikumi.”⁶

7. Civildienesta noteikumu VII pielikuma 7. pantā ir noteikts:

“1. Ierēdnis ir tiesīgs saņemt vienotas likmes maksājumu, kas atbilst ceļa izdevumiem viņam pašam, viņa laulātajam un apgādājamiem, kuri faktiski dzīvo viņa māsaimniecībā:

- a) uzsākot dienesta attiecības – no vietas, kur viņš tika iecelts amatā, līdz viņa dienesta vietai;
- b) dienesta attiecības pārtraucot Civildienesta noteikumu 47. panta nozīmē – no dienesta vietas līdz izcelsmes vietai, kā tā definēta šā panta 4. punktā;
- c) par katru pārceļšanos, kas saistīta ar dienesta vietas maiņu.

Ierēdņa nāves gadījumā viņu pārdzīvojušais laulātais un apgādājami ir tiesīgi saņemt vienotās likmes maksājumu ar tādiem pašiem nosacījumiem.

[..]

4. Ierēdņa izcelsmes vietu, viņam stājoties amatā, nosaka, principā ņemot vērā vietu, kur viņš tika iecelts amatā, vai – pēc skaidri izteikta un pienācīgi pamatota lūguma – viņa interešu centru. Šādi noteiktu izcelsmes vietu var mainīt ar īpašu iecelējinstiūcijas lēmumu gan ierēdņa dienesta laikā, gan ierēdnim dienestu atstājot. Tomēr ierēdņa dienesta laikā šādu lēmumu pieņem tikai izņēmuma gadījumā, ja viņš iesniedzis attiecīgus apstiprinošus pierādījumus.

[..]”

8. Civildienesta noteikumu VII pielikuma 8. pantā ir paredzēts:

“1. Ierēdņi, kas ir tiesīgi saņemt ekspatriācijas vai ārvalstnieka pabalstu, ņemot vērā 2. punktā noteikto ierobežojumu, katru kalendāro gadu ir tiesīgi saņemt vienotas likmes maksājumu, kas [ir] atbilst ceļa izdevumiem no dienesta vietas līdz 7. pantā definētajai izcelsmes vietai pašiem, bet gadījumos, kad viņi ir tiesīgi saņemt apgādnieka pabalstu, arī par laulāto un apgādājamiem 2. panta nozīmē.

⁶ Gan pirms, gan pēc Civildienesta noteikumu reformas, kas stājās spēkā 2014. gada 1. janvārī, šī tiesību norma pēc analogijas tiek piemērota līgumdarbiniekiem saskaņā ar Pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtības pielikuma 92. pantu.

[..]

2. Vienotas likmes maksājumu aprēķina, par pamatu ņemot piemaksu par ģeogrāfisko attālumu kilometros no ierēdņa dienesta vietas līdz izcelsmes vietai.

Ja 7. pantā definētā izcelsmes vieta atrodas ārpus Savienības dalībvalstu teritorijām, kā arī ārpus tām valstīm un teritorijām, kas uzskaitītas Līguma par Eiropas Savienības darbību II pielikumā, un Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas dalībvalstu teritorijām, vienotās likmes maksājumam par pamatu izmanto piemaksu par ģeogrāfisko attālumu kilometros no ierēdņa dienesta vietas līdz tās dalībvalsts galvaspilsētai, kuras pilsonis viņš ir. Ierēdņi, kuru izcelsmes vieta atrodas ārpus Savienības dalībvalstu teritorijām, kā arī ārpus tām valstīm un teritorijām, kas uzskaitītas Līguma par Eiropas Savienības darbību II pielikumā, un ārpus Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas dalībvalstu teritorijām un kuri nav kādas dalībvalsts pilsoņi, nav tiesīgi saņemt vienotas likmes maksājumu.

[..]

4. Šā panta 1., 2. un 3. punkts attiecas uz ierēdņiem, kuru dienesta vieta atrodas dalībvalstu teritorijās [..].

Vienotās likmes maksājuma pamatā ir lidojuma izmaksas ekonomiskajā klasē.”⁷

III. Tiesvedību priekšvēsture

A. Lieta C-517/19 P

9. *M. Alvarez y Bejarano* un citas vienpadsmit personas ir Komisijas ierēdņi vai līgumdarbinieki, kuru dienesta vieta ir Beļģijā. Viņiem visiem ir dubultpilsonība, tostarp dienesta vietas [valsts] pilsonība. Viņi nesaņem ne ekspatriācijas pabalstu, ne ārvalstnieka pabalstu, kas paredzēti Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. pantā, kas ar Regulu Nr. 1023/2013 netika grozīts.

10. Septiņu no šīm divpadsmit personām izcelsmes vieta ir Eiropas Savienībā vai Aizjūras zemēs un teritorijās, kas uzskaitītas LESD II pielikumā, savukārt pārējo piecu personu izcelsmes valsts ir ārpus Savienības, Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas (EBTA) dalībvalstu teritorijām vai teritorijām, kas norādītas minētajā II pielikumā. Vienpadsmit ierēdņi vai darbinieki ir savas izcelsmes valsts pilsoņi, savukārt viena no viņiem – Beļģijas un Panamas pilsoņa – izcelsmes vieta ir Azoru salu autonomajā reģionā (Portugāle).

11. Pēc Regulas Nr. 1023/2013 stāšanās spēkā Komisija pieņēma Civildienesta noteikumu VII pielikuma 8. panta vispārīgos īstenošanas noteikumus un lēmumu par atvaļinājumiem.

12. Tā kā *M. Alvarez y Bejarano* un citu attiecīgo vienpadsmit personu personas lietas tika pielāgotas pēc šo tiesību aktu pieņemšanas, no 2014. gada 1. janvāra šīm personām nav tiesību ne uz vienotas likmes maksājumu, kas atbilst ceļa izdevumiem, ne uz atvaļinājumu izcelsmes valsts apmeklēšanai (turpmāk tekstā – “attiecīgās priekšrocības”), agrāk sauktu par ceļā pavadīto laiku, kas ir priekšrocības, kuras piešķir tiem ierēdņiem vai darbiniekiem, kuru izcelsmes vieta tāpat kā attiecīgo personu gadījumā ir noteikta vietā, kas nav viņu dienesta vieta.

13. Tā kā Komisija noraidīja par šiem personas lietu grozījumiem iesniegtās sūdzības, attiecīgās personas cēla prasības Vispārējā tiesā (apvienotās lietas T-516/16 un T-536/16).

⁷ Civildienesta noteikumu VII pielikuma 7. un 8. pants, kas grozīti ar Regulu Nr. 1023/2013, principā pēc analogijas ir piemērojami līgumdarbiniekiem saskaņā ar Pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtības 92. pantu.

B. Lieta C-518/19 P

14. Tiesvedības priekšvēstures lietās C-518/19 P un C-517/19 P būtībā ir identiskas.

15. *J. Ardalic* un vienpadsmit citas personas ir Padomes ierēdņi vai līgumdarbinieki, un tām visām ir dubultpilsonība, no kurām viena ir viņu dienesta vietas valsts pilsonība, un viņi nesaņem ne ekspatriācijas pabalstu, ne ārvalstnieka pabalstu.

16. Sešu no viņiem izcelsmes vieta ir Savienībā vai LESD II pielikumā minētajās Aizjūras zemēs un teritorijās, savukārt pārējo sešu [apelācijas sūdzības iesniedzēju] izcelsmes vieta ir ārpus Savienības un EBTA dalībvalstu teritorijām vai šajā II pielikumā minētajām teritorijām.

17. Vienpadsmit apelācijas sūdzības iesniedzēji ir to valstu pilsoņi, kur atrodas viņu izcelsmes vieta, savukārt vienam darbiniekam ir Beļģijas un Horvātijas pilsonība, bet izcelsmes vieta ir Serbijā.

18. Tāpat kā ierēdņi vai darbinieki lietā C-517/19 P *J. Ardalic* un vienpadsmit pārējie attiecīgie apelācijas sūdzības iesniedzēji pēc Regulas Nr. 1023/2013 stāšanās spēkā un diviem Padomes ģenerālsēkretāra pieņemtajiem lēmumiem no 2014. gada 1. janvāra nav tiesīgi saņemt attiecīgās priekšrocības.

19. Tā kā Padome noraidīja sūdzības par personas lietās izdarītajiem grozījumiem, *J. Ardalic* un vienpadsmit citas attiecīgās personas cēla prasības Vispārējā tiesā (lietas T-523/16 un T-542/16).

IV. Tiesvedība Vispārējā tiesā un pārsūdzētie spriedumi

20. *M. Alvarez y Bejarano* un 23 citi ierēdņi vai darbinieki (turpmāk tekstā – “apelācijas sūdzības iesniedzēji”) savās attiecīgajās pirmajā instancē celtajās prasībās atcelt viņiem nelabvēlīgus lēmumus izvirzīja iebildi par Civildienesta noteikumu V pielikuma 7. panta un VII pielikuma 8. panta, kas grozīti ar Regulu Nr. 1023/2013, prettiesiskumu, pamatojot to ar trim iebildumiem, kas balstīti, pirmkārt, uz prettiesiskumu, kas izriet no “prasītāju izcelsmes vietas apšaubīšanas”, otrkārt, piešķiršanas nosacījumu, kas saistīti ar ekspatriācijas vai ārvalstnieka pabalsta saņemšanu, prettiesiskumu, un, treškārt, samērīguma, tiesiskās drošības un tiesiskās palāvības aizsardzības principa, kā arī tiesību uz ģimenes dzīves aizsardzību pārkāpumu.

21. Vispārējā tiesa pilnībā noraidīja viņu prasību.

V. Lietas dalībnieku prasījumi un tiesvedība Tiesā

A. Lietā C-517/19 P

22. Apelācijas sūdzības iesniedzēju lietā C-517/19 P prasījumi Tiesai ir šādi:

- atcelt Vispārējās tiesas 2019. gada 30. aprīļa spriedumu apvienotajās lietās T-516/16 un T-536/16 *Alvarez y Bejarano* u.c./Komisija;
- atcelt Komisijas lēmumu vairs nepiešķirt apelācijas sūdzības iesniedzējiem ceļā pavadīto laiku, kā arī neatlīdzināt ikgadējos ceļa izdevumus no 2014. gada;
- piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

23. Komisijas prasījumi Tiesai ir šādi:

- noraidīt apelācijas sūdzību;
- piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējiem atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

24. Eiropas Parlaments un Padome, kas, būdami lietas dalībnieki pirmajā instancē, iesniedza atbildes rakstu uz apelācijas sūdzību saskaņā ar Tiesas Reglamenta 172. pantu, arī lūdz noraidīt apelācijas sūdzību un piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējiem atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

B. Lietā C-518/19 P

25. Prasītāju lietā C-518/19 P prasījumi Tiesai ir šādi:

- atcelt Vispārējās tiesas 2019. gada 30. aprīļa spriedumu apvienotajās lietās T-523/16 un T-542/16 *Ardalic* u.c./Padome;
- atcelt Eiropas Savienības Padomes ģenerālsēdētāja lēmumu vairs nepiešķirt apelācijas sūdzības iesniedzējiem ceļā pavadīto laiku, kā arī neatlīdzināt ikgadējos ceļa izdevumus no 2014. gada 1. janvāra;
- piespriest Padomei atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

26. Padomes prasījumi Tiesai ir šādi:

- noraidīt apelācijas sūdzību;
- piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējiem atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

27. Parlaments, kas, būdams lietas dalībnieks pirmajā instancē, iesniedza atbildes rakstu uz apelācijas sūdzību saskaņā ar Reglamenta 172. pantu, arī lūdz noraidīt apelācijas sūdzību un piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējiem atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

28. Piemērojot Tiesas Reglamenta 54. panta 2. punktu, Tiesas priekšsēdētājs 2019. gada 1. oktobrī nolēma apvienot lietas C-517/19 P un C-518/19 P rakstveida un mutvārdu procesā, kā arī galīgā sprieduma taisīšanai.

29. Lietas dalībnieki tika uzklauti Tiesā tiesas sēdē, kas notika 2020. gada 1. jūlijā.

VI. Juridiskā analīze

30. Apelācijas sūdzības iesniedzēji savu apelācijas sūdzību pamatojumam izvirza divus pamatus, kas balstīti, pirmkārt, uz Vispārējās tiesas tiesību kļūdu, nosakot pārbaudes tiesā apjomu, un, otrkārt, uz vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu.

A. Par pirmo pamatu

31. Nav strīda par to, ka abos pārsūdzētajos spriedumos Vispārējā tiesa veica ierobežotu tiesiskuma pārbaudi, pamatojoties uz to, ka noteikumi un nosacījumi par ikgadējo ceļa izdevumu atlīdzināšanu un ceļošanas laiku piemērošanu ir paredzēti tiesiskajā regulējumā, kura noteikšanā likumdevējam ir plaša rīcības brīvība. Šajā jomā Vispārējā tiesa uzskatīja, ka, veicot pārbaudi par vienlīdzīgas attieksmes un

diskriminācijas aizlieguma principa ievērošanu, tai bija tikai jāizvērtē tas, vai attiecīgā iestāde neveic patvaļīgu vai acīmredzami neatbilstošu diferenciāciju, un attiecībā uz samērīguma principu tai bija jānoskaidro, vai pieņemtais pasākums bija acīmredzami nepiemērots attiecībā uz tiesiskā regulējuma mērķi.

32. Apelācijas sūdzības iesniedzēji savās apelācijas sūdzībās apgalvo, ka Vispārējā tiesa tādējādi ir pieļāvusi tiesību kļūdu un ka, izvērtējot to, vai tika ievērots vienlīdzīgas attieksmes princips, tai esot bijis jāveic pilnīga pārbaude. Apstāklim, ka Savienības likumdevējam ir plaša rīcības brīvība, pašam par sevi neesot nozīmes, lai atbildētu uz jautājumu par to, vai strīdīgais tiesiskais regulējums rada nevienlīdzīgu attieksmi pret ierēdņiem.

33. Šo argumentāciju, pēc manām domām, nevar pieņemt turpinājumā norādīto apsvērumu dēļ. Pēc īsa atgādinājuma par Savienības tiesas veiktās ierobežotās tiesiskuma pārbaudes īstenošanas nosacījumiem vispirms izskatīšu jautājumu par pārbaudi tiesā attiecībā uz tiesību uz vienlīdzīgu attieksmi ievērošanu un turpinājumā – sēdē apspriesto jautājumu ietekmi uz minētās pārbaudes apjomu par iespējamu diskrimināciju valstspiederības dēļ.

1. Par ierobežotas pārbaudes tiesā īstenošanu

34. Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru Tiesa ir atzinusi likumdevējam plašu rīcības brīvību tam piešķirto pilnvaru īstenošanā jomās, kurās tam ir jāizdara izvēle ar politiku, ekonomiku vai sociālām lietām saistītos jautājumos un kurās tam ir jāveic sarežģīts novērtējums⁸.

35. Lai arī likumdevējam parasti ir atzīta rīcības brīvība lauksaimniecības, sociālo lietu, tirdzniecības vai vides jautājumos, tā arī ir pieļauta Civildienesta noteikumu reformu veikšanas jomā. Tādējādi no judikatūras izriet, ka likumdevējam ir plaša rīcības brīvība, lai pielāgotu Civildienesta noteikumus un jebkurā brīdī grozītu ierēdņu tiesības un pienākumus, pat padarot tos mazāk labvēlīgus, atgādinot, ka juridiskajai saiknei starp ierēdņiem un administrāciju ir normatīvs, nevis līgumattiecību raksturs⁹.

36. Kā uzsver Padome, judikatūrā ir uzskatīts, ka tiesību akti civildienesta jomā ietver politiskas, ekonomiskas un sociālas izvēles un tādējādi Civildienesta noteikumu izdevējs ir aicināts veikt sarežģītus novērtējumus, kuru veikšanai tam ir plaša rīcības brīvība.

37. Turklāt Tiesa precizēja, ka it īpaši situācijā, kurā Savienības likumdevējam bija jāveic sarežģīti ekonomiski vērtējumi, tiesiskuma pārbaudes intensitāte bija jāsamazina, jo “attiecīgais akts [bija] vispārpiemērojams”¹⁰. Taču izskatāmajā lietā nav strīda par to, ka Vispārējā tiesā celtās prasības ir balstītas tikai uz iebildi par Civildienesta noteikumu V pielikuma 7. panta un VII pielikuma 8. panta prettiesiskumu. Apelācijas sūdzības iesniedzēji nepārmet attiecīgajām iestādēm kļūdu vērtējumā, bet apgalvo tikai to, ka katram no viņiem adresētie nelabvēlīgie lēmumi attiecībā uz ceļa izdevumu atlīdzinājumu un atvaļinājumu izcelsmes valsts apmeklēšanai esot prettiesiski, jo tie ir balstīti uz prettiesiskām tiesību normām.

8 Skat. it īpaši spriedumus, 2008. gada 16. decembris, *Arcelor Atlantique un Lorraine* u.c. (C-127/07, EU:C:2008:728, 57. punkts), kā arī 2019. gada 30. janvāris, *Planta Tabak* (C-220/17, EU:C:2019:76, 44. punkts).

9 Skat. spriedumus, 1980. gada 16. oktobris, *Hochstrass/Tiesa* (147/79, EU:C:1980:238, 12. punkts); 2008. gada 22. decembris, *Centeno Mediavilla* u.c./Komisija (C-443/07 P, EU:C:2008:767, 60. un 91. punkts), kā arī 2010. gada 4. marts, *Angé Serrano* u.c./Parlaments (C-496/08 P, EU:C:2010:116, 82., 86. un 93. punkts).

10 Skat. spriedumu, 1998. gada 19. novembris, *Apvienotā Karaliste/Padome* (C-150/94, EU:C:1998:547, 54. punkts).

38. Šajos apstākļos, manuprāt, nevar apšaubīt to, ka Civildienesta noteikumu izdevējam ir atzīta plaša rīcības brīvība, tāpēc tiesa veica ierobežotu tiesiskuma pārbaudi. Tai pēc būtības ir jāpārbauda tikai tas, vai šīs varas īstenošanā netika pieļauta acīmredzama kļūda vai pilnvaru pārsniegšana un vai attiecīgā iestāde nav acīmredzami pārsniegusi savas rīcības brīvības robežas¹¹.

39. Ar interesi norādu, ka apelācijas sūdzības iesniedzēji neapstrīd to, ka Civildienesta noteikumu izdevējam ir rīcības brīvība, bet attiecīgās personas šo apstākli uzskata par neefektīvu attiecībā uz tiesiskuma kritēriju, proti, vienlīdzīgas attieksmes principu, kas pēdējam minētajam esot jāievēro un ko tas esot pārkāpis.

2. Par vienlīdzīgas attieksmes principa ievērošanas pārbaudi

40. Vienlīdzīgas attieksmes princips ir viens no Savienības vispārējiem tiesību principiem, kura fundamentālais raksturs ir noteikts Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”), kurai LES 6. panta 1. punktā ir atzīta tāda pati juridiskā vērtība kā Līgumiem, 20. pantā. Kā izriet no Hartas 51. panta 1. punkta, tās tiesību normas ir adresētas tostarp Savienības iestādēm, kurām līdz ar to ir pienākums ievērot tajā noteiktās tiesības¹².

41. Tiesa ir skaidri norādījusi, ka, pieņemot tiesību normas, it īpaši tās, kas piemērojamas Savienības civildienesta jomā, likumdevējam ir jāievēro vispārējais vienlīdzīgas attieksmes princips¹³. Tādējādi pēdējais minētais ir daļa no augstāka juridiskā spēka tiesību normām, kuras ir likumdevējam jāievēro, tostarp īstenojot savu rīcības brīvību, un kuru īstenošanu pārbauda Tiesa, bet pēdējā minētajā gadījumā tā veic ierobežotu tiesiskuma pārbaudi¹⁴. Šajā ziņā norādu, ka apelācijas sūdzības iesniedzēji nav minējuši nevienu atsauci uz judikatūru, kas pamatotu viņu apgalvojumu, ka attiecībā uz vienlīdzīgas attieksmes principa ievērošanu ir jāveic pilnīga pārbaude tiesā.

42. Tā neapstrīdami ir taisnība, ka sākotnējā Tiesas judikatūras pārbaudē lietoto formulējumu relatīvas daudzveidības dēļ var rasties neskaidrs, nedaudz izplūdis priekšstats. Tomēr man šķiet, ka, atskatoties vēsturē, Tiesas nolēmumu saskaņotā interpretācijā var atklāt nemainīgu judikatūras līniju. Tādējādi var norādīt, ka vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpuma esamība ietver to, ka divām personu kategorijām, kuru tiesiskie un faktiskie apstākļi būtiski neatšķiras, tiek piemērota atšķirīga attieksme vai atšķirīgās situācijās tiek piemērota vienāda attieksme, ja vien šāda attieksme nav objektīvi pamatota¹⁵. Ja Civildienesta noteikumu izdevējs īsteno savu rīcības brīvību, tiesa ceļ pret to iebildumus

11 Skat. it īpaši spriedumus, 2001. gada 22. novembris, *Niederlande/Padome* (C-110/97, EU:C:2001:620, 62. punkts), un 2009. gada 2. jūlijs, *Bavaria un Bavaria Italia* (C-343/07, EU:C:2009:415, 82. punkts).

12 Skat. spriedumus, 2013. gada 19. septembris, *Komisija/Strack*, pārskatīšana (C-579/12 RX-II, EU:C:2013:570, 39. punkts), un 2020. gada 8. septembris, *Komisija un Padome/Carreras Sequeros u.c.* (C-119/19 P un C-126/19 P, EU:C:2020:676, 110. punkts).

13 Skat. spriedumus, 2008. gada 22. decembris, *Centeno Mediavilla u.c./Komisija* (C-443/07 P, EU:C:2008:767, 78. punkts), kā arī 2010. gada 4. marts, *Angé Serrano u.c./Parlaments* (C-496/08 P, EU:C:2010:116, 99. un 100. punkts).

14 Skat. it īpaši spriedumus, 1987. gada 26. marts, *Coopérative agricole d'approvisionnement des Avirons* (58/86, EU:C:1987:164, 12.–17. punkts); 1989. gada 8. jūnijs, *AGPB* (167/88, EU:C:1989:234, 28.–33. punkts); 1990. gada 21. februāris, *Wuidart u.c.* (no 267/88 līdz 285/88, EU:C:1990:79, 13.–18. punkts); 2008. gada 16. decembris, *Arcelor Atlantique et Lorraine u.c.* (C-127/07, EU:C:2008:728, 59. punkts); 2011. gada 12. maijs, *Luksemburga/Parlaments un Padome* (C-176/09, EU:C:2011:290, 50. punkts); 2010. gada 8. jūnijs, *Vodafone u.c.* (C-58/08, EU:C:2010:321, 52. punkts); 2016. gada 4. maijs, *Pillbox 38* (C-477/14, EU:C:2016:324, 97. punkts), kā arī 2019. gada 30. aprīlis, *Itālija/Padome* (Vidusjūras zobenzivs zvejas kvota) (C-611/17, EU:C:2019:332, 56. punkts).

15 Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2010. gada 15. aprīlis, *Gualtieri/Komisija* (C-485/08 P, EU:C:2010:188, 70. punkts); 2018. gada 6. septembris, *Piessevaux/Padome* (C-454/17 P, nav publicēts, EU:C:2018:680, 78. punkts), kā arī 2008. gada 22. decembris, *Centeno Mediavilla u.c./Komisija* (C-443/07 P, EU:C:2008:767, 76. punkts).

tikai tad, ja tas veic patvaļīgu vai acīmredzami neatbilstošu diferenciaciju salīdzinājumā ar izvirzīto mērķi¹⁶. Pēdējais minētais formulējums, kas ir relatīvi nepilnīgs, protams, netika pārņemts *expressis verbis* Tiesas nolēmumos, bet ierobežotas tiesiskuma pārbaudes veikšana, manuprāt, nav apstrīdama.

43. Šī pārbaudes intensitātes noteikšana, ko ir pamatoti veikusi Vispārējā tiesa, pēc manām domām, ir jāapstiprina, ņemot vērā iemeslus, kas ir raksturīgi jebkurai demokrātiskas valsts institucionālajai organizācijai un ietverti vārdkopā: varas dalīšana. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka ar Līgumiem ir izveidota tāda kompetenču sadales sistēma starp dažādām Savienības iestādēm, kura Savienības institucionālajā sistēmā un Savienībai deleģēto uzdevumu izpildē katrai iestādei piešķir savu uzdevumu. Institucionālā līdzsvara ievērošana nozīmē, ka katra iestāde īsteno savas pilnvaras, ievērojot citu iestāžu pilnvaras¹⁷.

44. Civildienesta darbinieku pienākumu un tiesību noteikšana vispirms izriet no Civildienesta noteikumu izdevēja atbildības. Tiesas pārbaudes ierobežojums it īpaši ir svarīgs, ja tādā lietā kā izskatāmā minētajam likumdevējam ir jāizvērtē atšķirīgas intereses un tādējādi jāizdara izvēle, pieņemot politiskus lēmumus, kas ir tā kompetencē¹⁸.

3. Par iespējamās diskriminācijas ietekmi valstspiederības dēļ

45. Tiesas sēdē notika debātes par to, kā iespējamās diskriminācijas valstspiederības dēļ situācija ietekmē pārbaudes intensitāti tiesā. Šīs debātes notika pēc apgalvojumiem, kurus pauda nevis apelācijas sūdzības iesniedzēji, bet tikai Padome savā atbildes rakstā uz apelācijas sūdzību, saskaņā ar kuriem, lai arī likumdevējs izmanto apšaubāmas klasifikācijas, proti, it īpaši saistībā ar rasi, dzimumu, etnisko izcelsmi, politiskajiem vai reliģiskajiem uzskatiem vai vecumu, tiesa veic rūpīgāku, proti, pilnīgu, tiesiskuma pārbaudi, kad tā pārbauda Savienības tiesībās aizliegtās diskriminācijas esamību¹⁹.

46. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka apelācijas sūdzībā Tiesai ir kompetence tikai izvērtēt juridisko risinājumu, kas tika sniegts par pirmās instances tiesnešu klātbūtnē apspriestajiem pamatiem. Tāpēc tikai Tiesai ir kompetence šādā tiesvedībā pārbaudīt, vai apelācijas sūdzībā ietvertajā argumentācijā ir konstatējama tiesību kļūda, kas esot pieļauta pārsūdzētajā spriedumā²⁰.

47. Taču ir jākonstatē, ka apelācijas sūdzības iesniedzēji pirmajā apelācijas sūdzības pamatā pārmet Vispārējai tiesai tikai to, ka tā esot kļūdaini novērtējusi attiecībā uz “Hartas 20. pantā” nostiprināto “vienlīdzīgas attieksmes principu” veicamās pārbaudes intensitāti, un otrajā pamatā pārmet minētā principa pārkāpumu. Prasība veikt pilnīgu pārbaudi nekādā ziņā nav saistīta ar apgalvojumu par diskrimināciju valstspiederības dēļ, un iepazīšanās ar Tiesā notikušās tiesas sēdes stenogrammu parāda, ka apelācijas sūdzības iesniedzēju pārstāvji šādu diskrimināciju pat nav pieminējuši. Pēdējie minētie jautājumu par valstspiederību minēja tikai diskusijā par attiecīgo ierēdņu kategoriju salīdzināmību un, apstrīdot Vispārējās tiesas nelabvēlīgo secinājumu.

16 Skat. spriedumus, 1972. gada 7. jūnijs, *Sabbatini-Bertoni*/Parlaments (20/71, EU:C:1972:48, 13. punkts); 1981. gada 15. janvāris, *Vutera*/Komisija (1322/79, EU:C:1981:6, 9. punkts); 1983. gada 14. jūlijs, *Ferrario* u.c./Komisija (152/81, 158/81, 162/81, 166/81, 170/81, 173/81, 175/81, no 177/81 līdz 179/81, 182/81 un 186/81, EU:C:1983:208, 13. punkts); 2008. gada 17. jūlijs, *Campoli*/Komisija (C-71/07 P, EU:C:2008:424, 64. punkts); 2010. gada 15. aprīlis, *Gualtieri*/Komisija (C-485/08 P, EU:C:2010:188, 72. punkts), kā arī 2018. gada 6. septembris, *Piessevaux* /Padome (C-454/17 P, nav publicēts, EU:C:2018:680, 69. punkts).

17 Skat. spriedumus, 1991. gada 4. oktobris, Parlaments/Padome (C-70/88, EU:C:1991:373, 21. un 22. punkts), kā arī 2011. gada 15. novembris, Komisija/Vācija (C-539/09, EU:C:2011:733, 56. punkts). Jāpiebilst, ka jebkurai likumdošanas darbībai ir raksturīga izvēles izdarīšana, proti, atšķirīgas attieksmes piemērošana, iedalot kategorijās.

18 Skat. spriedumu, 2000. gada 8. februāris, *Emesa Sugar* (C-17/98, EU:C:2000:70, 53. punkts).

19 Padome atbildes rakstā atsaucas uz ģenerālvokāta Pojareša Maduru [*Poiars Maduro*] secinājumiem lietā *Arcelor Atlantique et Lorraine* u.c. (C-127/07, EU:C:2008:292), no kuriem, šķiet, ir lietderīgi daļēji citēt 33. punktu: “Savukārt dažās jomās, it īpaši ekonomikas un sociālo lietu regulējuma jomā, ja likumdevējs neizmanto šādu apšaubāmu klasifikāciju, proti, ja apstrīdēta tiek tikai vienlīdzība likuma priekšā, kontroles līmenis ir zemākas pakāpes.”

20 Skat. spriedumu, 2012. gada 15. novembris, Padome/*Bamba* (C-417/11 P, EU:C:2012:718, 40. punkts un tajā minētā judikatūra).

48. Šajos apstākļos, manuprāt, pirmā apelācijas sūdzību pamata pārbaude nekādā gadījumā neietver diskusijas par to, vai Civildienesta noteikumu izdevējs ir izmantojis apšaubāmas diferenciacijas kritēriju, šajā gadījumā valstspiederību, tiesību aktos paredzot attiecīgo priekšrocību piešķiršanu. Pat pieņemot, ka šādas debates ir vajadzīgas, tas nevar izraisīt pārsūdzēto spriedumu atcelšanu, pamatojoties uz minēto pamatu.

49. Nav strīda par to, ka divu attiecīgo priekšrocību piešķiršana ierēdņiem ir atkarīga no ekspatriācijas vai ārvalstnieka pabalsta atzīšanas, kas paredzēts Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. pantā, kurā kā viens no piemērošanas nosacījumiem ir minēta ierēdņu valstspiederība. Taču ir jāuzsver, ka Tiesa ir nospriedusi – ekspatriācijas pabalsta mērķis ir kompensēt īpašas izmaksas un nelabvēlīgus apstākļus, kas, stājoties darbā Savienības iestādēs, ir radušies ierēdņiem, kuri šī iemesla dēļ ir bijuši spiesti mainīt dzīvesvietu, un ka pamatkritērijs tiesībām uz šo pabalstu ir ierēdņa pastāvīgā dzīvesvieta pirms viņa stāšanās amatā, savukārt viņa valstspiederībai šajā gadījumā ir tikai sekundāra nozīme, jo tai ir nozīme tikai attiecībā uz uzturēšanās ilgumu ārpus norīkojuma teritorijas²¹.

50. Turklāt Tiesa noraidīja prasību, kurā bija lūgts atzīt par spēkā neesošu Padomes Regulas Nr. 912/78 Euratom, EOTK, EEK (1978. gada 2 maijs), ar ko groza Eiropas Kopienų Civildienesta noteikumus un Kopienų pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtību saistībā ar atalgojuma korekcijas kārtību²², 21. panta 2. punkta 2. apakšpunktu, ar ko Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. pantā tika ieviests pašreizējais 2. punkts, jo pirmā minētā tiesību norma attiecās tikai un vienīgi uz valstspiederības kritēriju, un tādējādi bija pārkāpts bijušajā EKL 7. pantā paredzētais vispārējais diskriminācijas aizliegums valstspiederības dēļ. Tiesa uzskatīja, ka, tā kā ārvalstnieka pabalsta mērķis ir kompensēt nelabvēlīgāku situāciju, kas viņam rodas ārvalstnieka statusa dēļ, Civildienesta noteikumu izdevējs, veicot šīs situācijas diskrecionāro vērtējumu, pamatoti ir izmantojis tikai valstspiederības kritēriju, jo tas ir: pirmkārt, vienveidīgs un to identiski piemēro visiem ierēdņiem neatkarīgi no viņu dienesta vietas, otrkārt, objektīvs pēc būtības un vispārēji, ņemot vērā ekspatriācijas dēļ radušās nelabvēlīgās situācijas ietekmi uz attiecīgo personu personisko situāciju, un, treškārt, tieši saistīts ar tiesiskā regulējuma mērķi, kas ir atļūdzināt grūtības un nelabvēlīgo situāciju, kuras izriet no ārvalstnieka statusa uzņemošā valstī²³.

51. Šiem judikatūrā rastajiem risinājumiem, kas attiecas uz būtiski negrozītiem tiesību aktiem, manuprāt, ir nozīme, lai noraidītu jebkādu domu, ka saistībā ar ikgadējo ceļa izdevumu atļūdzināšanu un atvaļinājuma piešķiršanu izcelsmes valsts apmeklēšanai ir pārkāpts diskriminācijas aizliegums valstspiederības dēļ, kas it īpaši noteikts LESD 18. pantā.

52. No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka pirmais apelācijas sūdzības pamats ir jānoraida.

B. Par otro pamatu

53. Otrais apelācijas sūdzības pamats ir balstīts uz vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu, kurā apelācijas sūdzības iesniedzēji pārmet Vispārējai tiesai, ka tā, pirmkārt, esot kļūdaini nospriedusi, ka viņu situācija nav salīdzināma ar to ierēdņu situāciju, kas saņem ekspatriācijas vai ārvalstnieka pabalstu, un ka, otrkārt, tā esot kļūdaini novērtējusi attiecīgā tiesiskā regulējuma mērķi un samērīgumu.

21 Skat. spriedumus, 1975. gada 20. februāris, *Airola*/Komisija (21/74, EU:C:1975:24, 6.–8. punkts); 1980. gada 16. oktobris, *Hochstrass*/Tiesa (147/79, EU:C:1980:238, 12. punkts), un 1994. gada 15. septembris, *Magdalena Fernández*/Komisija (C-452/93 P, EU:C:1994:332, 21. punkts).

22 OV 1978, L 119, 1. lpp.

23 Skat. spriedumu, 1980. gada 16. oktobris, *Hochstrass*/Tiesa (147/79, EU:C:1980:238, 12. un 13. punkts).

1. Ievada apsvērumi

54. Nav strīda par to, ka, veicot pārbaudi tiesā saistībā ar tiesību uz vienlīdzīgu attieksmi ievērošanu, sākotnēji noteikti ir jāveic tā sauktā salīdzināmības pārbaude. Ja tiesa attiecīgo personu kategorijas ir atzinusi par “salīdzināmām”, ir jāveic otrs novērtējums, kura gaitā tiek pārbaudīts, vai atšķirīga attieksme pret šīm salīdzināmām kategorijām ir pamatota, un apstiprinošas atbildes gadījumā – vai tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi netika pārkāptas. To, vai tika pieļauta “patvaļīga vai acīmredzami neatbilstoša diferenciacija”, Tiesa pārbauda, veicot šo otro vērtējumu.

55. Pārsūdzētajos spriedumos Vispārējā tiesa faktiski veica salīdzināmības pārbaudi un uzskatīja, ka “ārvalstnieku” vai “ekspatriantu” situācijas nebija līdzīgas vai salīdzināmas ar apelācijas sūdzības iesniedzēju situāciju, ar šo konstatējumu izbeidzot juridisko diskusiju. Kā tika precizēts, ja attiecīgās situācijas nav salīdzināmas, ar atšķirīgo attieksmi netiek pārkāptas Hartas 20. pantā nostiprinātās tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi²⁴. Šajos apstākļos Vispārējās tiesas secinājums, ka sistēma, kurā attiecīgo priekšrocību iegūšanas nosacījums ir ekspatriācijas vai ārvalstnieka pabalsta saņemšana, nav “ne acīmredzami nepiemērota, ne acīmredzami neatbilstīga”, ņemot vērā tās mērķi, rada vismaz izbrīnu.

56. Neraugoties uz tautoloģisku formulējumu, kas tomēr neatbilst tam, ko Vispārējā tiesa atgādināja savas argumentācijas sākumā, ir jākonstatē, ka šis secinājums nav saistīts ar iepriekš minēto pamatojumu, kurā nav iekļauts attiecīgā tiesiskā regulējuma samērīguma vērtējums. Tādējādi man šķiet, ka pārsūdzētā sprieduma pamatojumā ir neskaidribas, piemērojot vienlīdzīgas attieksmes principa ievērošanas novērtējuma metodi. Tas, pēc manām domām, ir kļūdaini arī attiecībā uz salīdzināmības pārbaudes rezultātu.

2. Par attiecīgo situāciju salīdzināmību

57. Jāatgādina, ka vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpuma esamība nozīmē to, ka divām personu kategorijām, kuru tiesiskie un faktiskie apstākļi būtiski neatšķiras, tiek piemērota atšķirīga attieksme vai atšķirīgās situācijās tām tiek piemērota identiska attieksme, ja šāda attieksme nav objektīvi pamatota. Situāciju salīdzināmība ir jāvērtē, ņemot vērā Savienības akta priekšmetu un mērķi, kurā ir paredzēta attiecīgā nošķiršana un par kuru tiek apgalvots, ka tādējādi ir pārkāpts minētais princips. Turklāt ir jāņem vērā tās nozares principi un mērķi, kurai pieder šis tiesiskais regulējums²⁵.

58. Atgādinājusi tikai Civildienesta noteikumu VII pielikuma 8. panta mērķi, Vispārējā tiesa pārsūdzētajos spriedumos atsauca uz mērķi, ko likumdevējs izvirzījis saistībā ar Regulu Nr. 1023/2013, kas izriet no tās 24. apsvēruma. Vispārējā tiesa tādējādi ir pieminējusi, ka likumdevējs ir vēlējis modernizēt un racionalizēt noteikumus par ceļā pavadītajām dienām un ikgadējiem ceļa izdevumiem un piesaistīt tos ekspatrianta vai ārvalstnieka statusam, lai vienkāršotu to piemērošanu un padarītu to pārskatāmāku. Pierādījumi, kurus Vispārējā tiesa vēlāk sniedz attiecīgo situāciju salīdzināmībai, manuprāt, ir skaidri balstīti uz šī likumdevēja nodoma ņemšanu vērā.

24 Skat. spriedumus, 2008. gada 22. decembris, *Centeno Mediavilla* u.c./Komisija (C-443/07 P, EU:C:2008:767, 79. punkts); 2014. gada 22. maijs, *Glatzel*, C-356/12 (EU:C:2014:350, 84. punkts), kā arī 2018. gada 6. septembris, *Piessevaux/Padome* (C-454/17 P, nav publicēts, EU:C:2018:680, 78.–82. punkts).

25 Skat. it īpaši spriedumus, 1990. gada 14. jūnijs, *Weiser* (C-37/89, EU:C:1990:254, 15. punkts); 2011. gada 1. marts, *Association belge des Consommateurs Test-Achats* u.c. (C-236/09, EU:C:2011:100, 29. punkts); 2018. gada 6. septembris, *Piessevaux/Padome* (C-454/17 P, nav publicēts, EU:C:2018:680, 78. un 79. punkts), kā arī Atzinums 1/17 (CETA nolīgums starp Kanādu un Eiropas Savienību), 2019. gada 30. aprīlis (EU:C:2019:341, 177. punkts).

59. Šis Vispārējās tiesas pamatojums, manuprāt, liecina par to, ka, pirmkārt, ir sajaukts to tiesību normu priekšmets un mērķis, ar ko ir paredzēts vienotas likmes maksājums, kas atbilst ceļa izdevumiem, un atvaļinājums izcelsmes valsts apmeklēšanai, un tikai saistībā ar to [šo atvaļinājumu] ir jāpārbauda attiecīgo ierēdņu faktiskās un tiesiskās situācijas salīdzināmība un, otrkārt, vai Civildienesta noteikumu izdevēja izvirzītais mērķis var pamatot situāciju, kas iepriekš tika kvalificētas par salīdzināmām, diferenciaciju²⁶. Šis kļūdainās metodoloģijas dēļ Vispārējā tiesa salīdzināmības vērtējumā nonāca pie nepareiza secinājuma.

60. Šajā ziņā apelācijas sūdzības iesniedzēji apgalvo, ka attiecīgo priekšrocību saņēmēju ierēdņu situācija būtiski neatšķiras no to ierēdņu situācijas, kuri tās nesaņem un kuriem tāpat kā pirmajiem minētajiem izcelsmes vieta atšķiras no viņu dienesta vietas, bet kuriem ir arī tās valsts pilsonība, kuras teritorijā atrodas šī dienesta vieta.

61. Jāuzsver, ka ar Regulas Nr. 1023/2013 stāšanos spēkā vienotas likmes maksājuma, kas atbilst ceļa izdevumiem, un papildu atvaļinājuma dienas par ceļā pavadīto laiku priekšmets un mērķis pilnībā nav mainījies, jo runa joprojām ir par to, lai atļautu ierēdņiem saglabāt ģimenes, sociālās un kultūras saites ar viņu izcelsmes vietu. Izdarītie grozījumi ietver tikai piešķiršanas nosacījuma pievienošanu – ierēdņiem, kuru izcelsmes vieta atšķiras no dienesta vietas, no 2014. gada 1. janvāra vienlaikus ir jāsaņem arī ekspatriācijas vai ārvalstnieka pabalsts, lai iegūtu vienotas likmes maksājumu, kas atbilst ceļa izdevumiem, un papildu atvaļinājuma dienas par ceļā pavadīto laiku.

62. Ierēdņa izcelsmes vietu, viņam stājoties amatā, nosaka, principā ņemot vērā vietu, kur viņš tika iecelts amatā, vai – pēc skaidri izteikta un pienācīgi pamatota attiecīgās personas lūguma – viņa interešu centru²⁷. Šis “interesu centra” jēdziens ir balstīts uz vispārēju civildienesta tiesību principu, saskaņā ar kuru ierēdnim ir jābūt iespējai saglabāt personiskās saites ar vietu, kurā atrodas viņa galveno interešu centrs, neraugoties uz to, ka viņš stājies amatā, un attālumu starp dienesta vietu un šo vietu. Interešu centrs ir definēts kā vieta, kurā ierēdnis kumulatīvi uztur savas galvenās ģimenes saites, mantiskās saites un būtiskās pilsoniskās intereses, kā arī vieta, kurā atrodas viņa aktīvi un pasīvi²⁸.

63. Jākonstatē, ka jēdziens “izcelsmes valsts” joprojām tiek lietots, lai noteiktu finansiāla rakstura tiesību piešķiršanu. Tādējādi ierēdnim, kura izcelsmes vieta atšķiras no viņa dienesta vietas, lai arī viņam ir tās valsts pilsonība, kuras teritorijā ir viņa dienesta vieta, tiek atlīdzināti viņa laulātā un viņa apgādībā esošo personu ceļa izdevumi no dienesta vietas uz izcelsmes vietu, dienesta attiecības pārtraucot (Civildienesta noteikumu VII pielikuma 7. panta 1. punkts). Turklāt šī ierēdņa nāves gadījumā attiecīgā iestāde atlīdzina izmaksas, kas saistītas ar mirušā pārvešanu uz izcelsmes vietu (Civildienesta noteikumu 75. pants).

64. Vienotas likmes maksājums, kas atbilst ceļa izdevumiem no dienesta vietas uz izcelsmes vietu, un divarpus dienu ilga papildatvaļinājuma piešķiršana savas izcelsmes valsts apmeklēšanai tāpat kā iepriekšējā punktā minētās finansiālā rakstura tiesības ir īpatnība, kas raksturīga to ierēdņu kategorijai, kuri ir attālināti no savu interešu centriem ar profesionālo darbību saistītu iemeslu dēļ un kuriem Civildienesta noteikumu izdevējs vēlas nodrošināt saikni ar šiem interešu centriem.

26 Diemžēl šāds sajukums ir biežs. Taču, kā pareizi tika precizēts doktrīnā, juridiskas normas mērķis, kas ir dot varu administrācijai, nekādā veidā nevar attaisnot atšķirīgo attieksmi, kura izriet no šīs varas īstenošanas. Tādējādi tas, kas attaisno atšķirīgo attieksmi, ir nevis likuma priekšmets, bet likumdevēja mērķis, vai, citiem vārdiem, attiecība starp līdzekli un mērķi. Vienlīdzība tiek aplūkota instrumentālās attiecībās, kuras likums ievieš starp mērķi (legitīmo), kuru likumdevējs izvirzījis, un līdzekli, kas veido atšķirīgo attieksmi. Mērķis ir līdzekļa novērtēšanas kritērijs, ievērojot samērīguma koriģējošo atrunu, tādā ziņā, ka ir vienalga, kāda ir tā atšķirīgā attieksme, ko nevar attaisnot pat ar vislabāko mērķi (Olivier Jouanjan, no: “Le Conseil constitutionnel, gardien de l'égalité?”, Jus Politicum, Nr. 7).

27 Civildienesta noteikumu VII pielikuma 7. panta 4. punkts.

28 Skat. spriedumu, 1985. gada 2. maijs, *De Angelis*/Komisija (144/84, EU:C:1985:171, 13. un 14. punkts). Jānorāda, ka, lai arī apelācijas sūdzības iesniedzēji savā apelācijas sūdzībā un tiesas sēdē atsauca uz šo spriedumu un tajā minēto vispārējo civildienesta tiesību principu, kas Vispārējā tiesā minēts iebildes par prettiesiskumu pamatojumam, otrs apelācijas sūdzības pamats attiecas tikai uz vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu.

65. Lai pamatotu savu secinājumu par salīdzināmības neesamību, Vispārējā tiesa attiecībā uz apelācijas sūdzības iesniedzējiem min [saišu] ar izcelsmes vietu “noteiktu saraušanu” un apstākli, ka viņi nevar apgalvot, ka viņiem ir “ciešāka” saikne ar izcelsmes vietu nekā ekspatriācijas vai ārvalstnieka pabalsta saņēmējiem, jo viņi ir labāk integrējušies dienesta vietas valsts sabiedrībā, ko raksturo minētās valsts pilsonības esamība. Vai šāda vienkārša un vienīgā atšķirība, kas attiecas uz saiknes ar izcelsmes vietas valsti intensitāti un ir izsecināta no saiknes ar citu valsti pastāvēšanas, var raksturot objektīvi atšķirīgu situāciju, ko var kvalificēt kā “nesalīdzināmu”? Manuprāt, uz šo jautājumu būtu jāatbild noraidoši.

66. Jānorāda, ka tās valsts pilsonības iegūšana, kuras teritorijā atrodas dienesta vieta, ne obligāti izraisa grozījumus lēmumā par attiecīgā ierēdņa izcelsmes vietas noteikšanu un [attiecīgi grozījumus viņa personas] lietas materiālos. Pēdējā minētā paliek nemainīga visas ierēdņa karjeras laikā, izņemot īpašu administrācijas lēmumu, ko pieņem izņēmuma kārtā un pēc dokumentu iesniegšanas, kuri pienācīgi pamato attiecīgās personas lūgumu²⁹. Nevar uzskatīt, ka šī ierēdņa ģimenes, sociālās un mantiskās saites ar izcelsmes vietas valsti ir noteikti kļuvušas vājākas un pakāpeniski izzudušas, un tas tā ir it īpaši neapstridami tad, ja attiecīgai personai ir arī šis valsts pilsonība, kā tas ir 11 no 24 apelācijas sūdzības iesniedzēju gadījumā. Būtu vismaz paradoksāli, lai neteiktu nekonsekventi, uzskatīt, ka tas, ka ierēdnim ir dienesta vietas valsts pilsonība, ir būtiska norāde uz vairāku un ciešu saišu pastāvēšanu starp šo personu un valsti, kuras pilsonība viņam ir, neatzīstot to pašu funkciju tam, ka šai personai ir izcelsmes vietas valsts pilsonība. Piebildīšu, ka ekspatrianta vai ārvalstnieka izcelsmes vieta ne obligāti ir valsts, kuras pilsonība ir attiecīgajam ierēdnim, un to atzīst Padome.

67. Šajos apstākļos attiecīgo priekšrocību saņēmēju ierēdņu un personu, kuras tās nesaņem un kurām tāpat kā pirmajiem minētajiem izcelsmes vieta atšķiras no viņu dienesta vietas, bet kurām ir arī tās valsts pilsonība, kuras teritorijā atrodas šī dienesta vieta, situācijas, manuprāt, var uzskatīt par salīdzināmām, ņemot vērā šīs priekšrocības nosakošo Civildienesta noteikumu normu priekšmetu un mērķi, ja atgādina, ka netiek pieprasīts, lai šīs situācijas būtu identiskas³⁰.

68. Lai arī Vispārējās tiesas pamatojums šajā ziņā man šķiet kļūdainais, pārsūdzētais spriedums, ar ko noraidīta prasība par tiesību akta atcelšanu, tomēr nav jāatceļ. Jāatgādina, ka tad, ja Vispārējās tiesas sprieduma pamatojumā atklājas Savienības tiesību pārkāpums, bet rezolutīvā daļa izrādās balstīta uz citu tiesisku pamatojumu, šāds pārkāpums nevar izraisīt minētā sprieduma atcelšanu un pamatojums ir jāaizstāj³¹. Izskatāmajā lietā Vispārējās tiesas kļūda saistībā ar attiecīgo situāciju salīdzināmību nevar izraisīt pārsūdzētā sprieduma atcelšanu, ievērojot to, ka Civildienesta noteikumu V pielikuma 7. pantā un VII pielikuma 8. pantā veiktā diferenciācija ir objektīvi pamatota³².

3. Par atšķirīgas attieksmes pamatojumu

69. Jāatgādina, ka Hartas 52. panta 1. punktā tiek pieļauts, ka tajā paredzētajām tiesībām var noteikt izmantošanas ierobežojumus, ciktāl šie ierobežojumi ir noteikti tiesību aktos, tajos ir respektēta šo tiesību un brīvību būtība un, ievērojot samērīguma principu, tie ir nepieciešami un patiešām atbilst vispārējo interešu mērķiem, ko ir atzinusi Savienība, vai arī vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības.

29 Civildienesta noteikumu VII pielikuma 7. panta 4. punkts.

30 Skat. spriedumu, 2011. gada 10. maijs, *Römer* (C-147/08, EU:C:2011:286, 42. punkts).

31 Skat. spriedumu, 2011. gada 9. jūnijs, *Comitato “Venezia vuole vivere”* u.c./Komisija (C-71/09 P, C-73/09 P un C-76/09 P, EU:C:2011:368, 118. punkts).

32 Jānorāda, ka neatkarīgi no tās secinājuma par attiecīgo ierēdņu kategoriju salīdzināmības neesamību Vispārējā tiesa veica īpašu attiecīgā tiesiskā regulējuma samērīguma novērtējumu. Tādējādi tā uzskatīja, ka Civildienesta noteikumu izdevēja ieviestie pasākumi attiecībā uz viņa izvirzīto mērķi nebija acīmredzami nesamērīgi. Apelācijas sūdzības iesniedzēji kritizē šo Vispārējās tiesas vērtējumu apelācijas sūdzības otrajā pamatā, kas balstīts uz vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu.

70. Tiesa precizēja, ka atšķirīga attieksme ir pamatota, ja tā ir balstīta uz objektīvu un saprātīgu kritēriju, proti, ja tā atbilst legītīmi pieņemamam mērķim, ko izvirza aplūkojamie tiesību akti, un ja šī atšķirība ir samērīga ar mērķi, ko ar šo attiecīgo attieksmi ir vēlme sasniegt³³.

71. Tādējādi šķiet, ka, pirmkārt, ierobežojums ir “jāparedz likumā”. Citiem vārdiem, aplūkojamajam pasākumam ir jābūt juridiski pamatotam, kas šajā gadījumā nerada grūtības, jo attiecīgās priekšrocības un to piešķiršanas nosacījumi ir paredzēti Civildienesta noteikumu V pielikuma 7. pantā un VII pielikuma 8. pantā, skatot tos kopsakarā ar VII pielikuma 4. pantu.

72. Otrkārt, attiecībā uz saikni starp notikušo atšķirīgo attieksmi un likumdevēja izvirzītajiem vispārējo interešu mērķiem ir jānorāda, ka, pieņemot Savienības tiesību aktu, Savienības likumdevējam ir jāpierāda objektīvu kritēriju, kas ir norādīti pamatojumā, esamība un jāiesniedz Tiesai nepieciešamie elementi pārbaudei par to, vai minētie kritēriji pastāv³⁴. Šajā ziņā attiecīgās iestādes atsaucas uz Regulas Nr. 1023/2013 2., 12. un 24. apsvērumu, un pēdējā no tiem ir noteikts, ka “noteikumi par ceļošanas laiku un ikgadējo ceļošanas izmaksu apmaksāšanu starp dienesta vietu un izcelsmes vietu būtu jāmodernizē, jāracionalizē un jāsaista ar ārvalstnieka statusu, lai padarītu šo noteikumu piemērošanu vienkāršāku un pārredzamāku”.

73. Šīs regulas apsvērumu izvērtējums parāda, ka iepriekšējā punktā minētais īpašais mērķis attiecas uz plašāku likumdevēja vēlmi panākt un nodrošināt rentabilitāti Eiropas civildienestā ekonomiskās krīzes apstākļos, kas ietver publisko finanšu pārvaldīšanas politiku, turpinot nodrošināt darbā pieņemšanas kvalitāti, ņemot vērā pēc iespējas plašākas ģeogrāfiskās teritorijas. Padome precizēja, ka, modernizējot noteikumus par ikgadējo ceļa izdevumu uz izcelsmes vietu atlīdzinājumu un atvaļinājuma laika piešķiršanu izcelsmes valsts apmeklēšanai, tika ņemta vērā attīstība aviopāravadājumu jomā, ko raksturo regulāri lidojumi uz dažādiem galamērķiem par pieņemamām cenām. Papildus šim objektīvajam konstatējumam var minēt to, ka interneta sakari ir viegli pieejami un ir bezmaksas, un arī tas palīdz uzturēt saikni ar izcelsmes vietu.

74. Man šķiet apgrūtināši neuzskatīt par legītīmiem likumdevēja izvirzītos mērķus, pieņemot Regulu Nr. 1023/2013, lai nodrošinātu tehniska un ekonomiska skatupunkta dzīvotspējīgu civildienesta pārvaldību. Šie mērķi tiem raksturīgās sarežģītības un to īstenošanas grūtību dēļ pārsniedz vienkāršus un stingrus finanšu apsvērumus saistībā ar budžeta ietaupījumiem.

75. Padome norāda – lai racionalizētu noteikumus par ikgadējo ceļa izdevumu maksājumiem un ceļošanas laiku un vienlaikus garantētu labāku rentabilitāti Eiropas civildienestā, likumdevējs 2013. gadā ieviesa diferenciācijas kritēriju, lai pasākumu mērķtiecīgi paredzētu tikai tiem, kuriem, pēc tā domām, tas ir visvairāk vajadzīgs, proti, tiem, kuriem ir ekspatrianta vai ārvalstnieka statuss, kas ir nosacījums abu iepriekš minēto priekšrocību piešķiršanai. Turklāt no Tiesas judikatūras izriet, ka, lai arī ierēdņi var vairāk vai mazāk un tālād subjektīvi ciest ar viņu ekspatriāciju saistītu neērtību dēļ, Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta noteikumi ir balstīti uz objektīviem un vienotiem elementiem³⁵, kas atspēko visus apelācijas sūdzības iesniedzēju apgalvojumus, ka diferenciācija pēc būtības esot patvaļīga.

33 Skat. it īpaši spriedumu, 2008. gada 16. decembris, *Arcelor Atlantique un Lorraine* u.c. (C-127/07, EU:C:2008:728, 47. punkts un tajā minētā judikatūra).

34 Skat. spriedumu, 2008. gada 16. decembris, *Arcelor Atlantique un Lorraine* u.c. (C-127/07, EU:C:2008:728, 48. punkts un tajā minētā judikatūra).

35 Skat. spriedumus, 1975. gada 20. februāris, *Airola*/Komisija (21/74, EU:C:1975:24, 9. punkts); 1980. gada 16. oktobris, *Hochstrass*/Tiesa (147/79, EU:C:1980:238, 12. un 13. punkts), kā arī 1981. gada 15. janvāris, *Vutera*/Komisija (1322/79, EU:C:1981:6, 9. punkts).

76. Treškārt, attiecībā uz strīdīgo tiesību normu samērīgumu, manuprāt, var izslēgt jebkādu secinājumu par acīmredzami neatbilstīgu diferenciāciju. Ikgadējo ceļa izdevumu uz izcelsmes vietu atlīdzinājuma un atvaļinājuma izcelsmes valsts apmeklēšanai rezervēšana tikai tiem ierēdņiem, kuru izcelsmes vieta atšķiras no dienesta vietas un kuri saņem ekspatriācijas vai ārvalstnieka pabalstu, manuprāt, gluži pretēji, var veicināt likumdevēja modernizācijas–racionalizēšanas mērķu sasniegšanu, lai nodrošinātu rentabilitāti Eiropas civildienestā, saglabājot iecelšanu amatā, ņemot vērā pēc iespējas plašāku ģeogrāfisko teritoriju, un līdz ar to nodrošinot tās pievilcību un pārstāvību.

77. Tādējādi aplūkojamās priekšrocības ir paredzētas ierēdņiem, kuri nav vai ir slikti integrējušies tās valsts sabiedrībā, kurā ir viņu dienesta vieta, ņemot vērā viņu ārvalstnieka statusu uzņemošās valsts sabiedrībā un/vai pienākumu mainīt dzīvesvietu, stājoties amatā, lai iekārtotos uz dzīvi šīs valsts teritorijā. Kā tiesas sēdē pamatoti uzsvēra Padome, ekspatriācijas vai ārvalstnieka kritērijs, lai noteiktu, kuriem ierēdņiem ir *vairāk* vajadzīgs finanšu atbalsts, lai saglabātu saikni ar izcelsmes vietu, pilnībā atbilst Civildienesta noteikumu reformas izveidotās sistēmas loģikai. Likumdevējs, īstenojot savu plašo rīcības brīvību, no iespējamiem risinājumiem izvēlējās ierobežot attiecīgo priekšrocību saņēmēju skaitu, izslēdzot apelācijas sūdzības iesniedzēju pārstāvēto ierēdņu kategorijas, kurām, pēc tā domām, saikne ar izcelsmes vietu nav tik cieša.

78. Turklāt, lai gan V pielikuma 7. pants un Civildienesta noteikumu VII pielikuma 8. pants ir jāskata kopsakarā ar Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. pantu par ekspatriācijas vai ārvalstnieka pabalsta piešķiršanu, pēdējais minētais ir formulēts pietiekami precīzi un skaidri, un tas garantē šo Civildienesta noteikumu normu vienkāršu un pārredzamu piemērošanu saskaņā ar likumdevēja mērķi, kas minēts Regulas Nr. 1023/2013 24. apsvērumā. Apelācijas sūdzības iesniedzēju apgalvojums, ka agrākā sistēma bija vienkāršāka un pārskatāmāka, neatpēko iepriekš minēto secinājumu.

79. Lai pamatotu pārmetumu par patvaļīgu vai neatbilstīgu diferenciāciju, apelācijas sūdzības iesniedzēji min arī divu situāciju piemērus, kas, viņuprāt, ir nozīmīgi. Pirmais piemērs attiecas uz iespējamu dienesta vietas maiņu, ko veic apelācijas sūdzības iesniedzējs, kura izcelsmes vieta ir trešā valstī un kurš šī iemesla dēļ saņem ekspatriācijas pabalstu, un it īpaši saskaņā ar jaunajiem pabalsta aprēķina noteikumiem par attālumu kilometros, kas iekļauti Civildienesta noteikumu VII pielikuma 8. panta 2. punktā, viņš saņem daudz lielāku ceļa izdevumu atlīdzinājumu nekā agrāk. Otrajā piemērā ir minēta tāda ierēdņa situācija, kura izcelsmes vieta ir trešā valstī un kurš ir tiesīgs saņemt ekspatriācijas pabalstu, bet kurš nesaņem vienotas likmes maksājumu, kas atbilst ikgadējiem ceļa izdevumiem, jo attālums starp tās dalībvalsts galvaspilsētu, kuras pilsonis viņš ir, un dienesta vietu ir mazāks par 200 km.

80. Jākonstatē, ka abus apelācijas sūdzības iesniedzēju minētos piemērus var uzskatīt par hipotētiskiem vai teorētiskiem, jo tie nekādā ziņā neatbilst viņu situācijai. Taču ir jāuzsver, ka ierēdnis nav tiesīgs celt prasību likuma vai iestāžu interesēs un, pamatojot prasību, var izvirzīt tikai iebildumus, kas attiecas uz to personīgi³⁶. Lai pamatotu iebildi par apstrīdēto Civildienesta noteikumu normu prettiesiskumu, apelācijas sūdzības iesniedzēji min vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu, apgalvojot, ka viņu situācija esot salīdzināma ar divu priekšrocību saņēmēju situāciju un ka atšķirīga attieksme neesot pamatota. Tāpēc man šķiet, ka iebildes par prettiesiskumu pamatotība ir jāizvērtē, ņemot vērā tikai apelācijas sūdzības iesniedzēju – Beļģijas pilsoņu, kuru dienesta vieta ir Briselē, bet kuru izcelsmes vieta atšķiras no dienesta vietas, – situāciju, un šī pārbaude Tiesai ir jāveic *in concreto*. No tā izriet, ka Tiesa, manuprāt, var ņemt vērā apelācijas sūdzības iesniedzēju argumentāciju tikai tiktāl, ciktāl tās mērķis ir pierādīt, ka ar apstrīdētajiem Civildienesta noteikumiem personiski ir pārkāpts vienlīdzīgas attieksmes princips.

36 Šajā nozīmē skat. rīkojumu, 2007. gada 8. marts, *Strack*/Komisija (C-237/06 P, EU:C:2007:156, 64. punkts).

81. Katrā ziņā attiecībā uz pirmo situāciju, kuru min apelācijas sūdzības iesniedzēji, ir jānorāda, ka, lai likumdevējam varētu pārņemt vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu, attiecīgajai situācijai ir jāizraisa nelabvēlīga situācija atsevišķām personām salīdzinājumā ar citām³⁷, kas neatbilst apelācijas sūdzības iesniedzēju minētajam piemēram par maksājuma apmēra palielinājumu. Otrajā situācijā ir aplūkots nevis princips par ierēdņa tiesībām saņemt ikgadēju ceļa izdevumu atlīdzinājumu, bet jautājums par piemaksas par [ģeogrāfisko] attālumu kilometros aprēķināšanas veidu, kurā nav ņemts vērā attālums no 0 līdz 200 kilometriem. No šiem apsvērumiem nevar secināt nekādu acīmredzami neatbilstošu diferenciāciju starp šīs priekšrocības saņēmējiem un apelācijas sūdzības iesniedzējiem attiecībā uz tiesībām to saņemt. Turklāt, kā uzsver Komisija, iepriekš minētais aprēķina veids nav pretrunā likumdevēja mērķim racionalizēt un mērķim rezervēt ikgadējo ceļa izdevumu atlīdzināšanu tiem, kam tas ir vairāk vajadzīgs.

82. Apelācijas sūdzības iesniedzēji nav izvirzījuši citus argumentus par attiecīgā tiesiskā regulējuma samērīgumu, kas varētu pamatot viņu secinājumu par patvaļīgu vai acīmredzami nepiemērotu diferenciāciju vai Hartas 20. pantā minēto tiesību uz vienlīdzīgu attieksmi būtības aizskārums.

83. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ir jākonstatē, ka Vispārējā tiesa ir kļūdaini izvērtējusi attiecīgo situāciju salīdzināmību, bet šī kļūda nevar izraisīt pārsūdzētā sprieduma atcelšanu, jo pārņemtā atšķirīgā attieksme ir objektīvi pamatota.

84. Tādēļ iebildumi, kas celti pret šo pārsūdzētā sprieduma daļu, ir jānoraida.

VII. Secinājumi

85. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, es ierosinu Tiesai apelācijas sūdzību noraidīt un piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējiem atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

³⁷ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2008. gada 16. decembris, *Arcelor Atlantique un Lorraine* u.c. (C-127/07, EU:C:2008:728, 39. punkts).